

**КИЇВСЬКИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. ректора КАУ НААН

Олександр НИКИТЮК

« 17 » 10 20 23 р.

26469774

АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФІЯ**

рівень вищої освіти - третій (освітньо-науковий)

Київ 2023

Робоча програма «Філософія» для аспірантів

Розробники програми:

Линовицька О.В. - доктор філософських наук, професор

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні Методичної Ради Київського аграрного університету Національної академії аграрних наук України
Протокол № 2 від 14 серпня 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів- 4	Галузь знань Освітньо-кваліфікаційний рівень - третій	обов'язкова	
Модулів - 2			
Змістових модулів- 2	Спеціальність	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____		1-й,	1-й,
денна		Семестр	
заочна		1-й	1-й,
КР - 2		Лекції	
Загальна кількість годин		20 годин.	20 години
120	Практичні, семінарські		
120	24 годин	14години	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		76	86
		Індивідуальні завдання	
		Вид контролю:	
		1 семестр 1 - іспит	1 семестр 1 - іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Філософія» є формування у студентів наукового світогляду, вмінь використовувати знання для аналізу і оцінки сучасних соціальних процесів, творчого використання його в подальшій науковій та педагогічній діяльності.

У результаті вивчення курсу аспірант повинен:

знати основні теоретичні положення, вузлові проблеми усіх тем програми; визначення фундаментальних філософських категорій зі сфер онтології, гносеології та епістемології, соціальної філософії, філософії культури, техніки, науки; добре орієнтуватись в першоджерелах та основній філософській літературі;

вміти синтезувати набуті знання із фахових та гуманітарних дисциплін у цілісне світосприйняття; застосовувати набуті знання при аналізі реалій сучасного суцільного буття; формувати власну позицію щодо актуальних проблем сьогодення.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви теми	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	практ	інд	Сам		лек	прак	інд	Сам
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>
Тема 1. Світогляд. Філософія. Наука. Філософське обґрунтування наукового світогляду.	10	2	2		6	11	2	1		8
Тема 2. Закономірності розвитку світової філософії і науки в	11	1	2		8	9	1	1		7
Тема 3. Структура наукового знання. Методологічні проблеми	7	1	2		4	9	1	1		7
Тема 4. Історичні етапи філософсько наукового пізнання світу. Еволюційна епістемологія: генезис і етапи розвитку.	12	2	2		8	10	2	1		7
Тема 5. Основи методології науково-дослідної діяльності.	10	2	2		6	11	2	2		7
Тема 6. Філософське обґрунтування класичної наукової картини світу. Динаміка породження нового знання	10	2	2		6	10	2	1		7
Тема 7. Філософське осмислення розвитку науки, її світоглядної ролі та впливу на сучасні суспільні процеси. Філософія науки як практична філософія.	10	2	2		6	10	2	1		7
Тема 8. Світоглядні принципи науково-інноваційної діяльності та розв'язання значущих наукових та технологічних проблем з урахуванням економічних, політичних, соціокультурних, екологічних та правових аспектів.	10	2	2		6	12	2	2		8
Тема 9. Проблема цінностей та роль ціннісних орієнтацій у науковому пізнанні. Норми і принципи наукової етики. Етична культура науковця і дотримання принципів академічної доброчесності в науково інноваційній діяльності.	10	2	2		6	11	2	1		8

Тема 10. Філософія й методологія біології, екології та біоетики	10	2	2		6	11	2	1		8
Тема 11. Філософські аспекти дослідження технологічного розвитку людства	11	1	2		8	8	1	1		6
Тема 12. Когнітивна філософія як методологія дослідження пізнавальних процесів.	9	1	2		6	8	1	1		6
Разом	120	20	24		76	120	20	14		86

4. Теми семінарських/лабораторних/практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна форма	Кількість годин заочна форма
1	Тема 1. Світогляд. Філософія. Наука. Філософське обґрунтування наукового світогляду.	2	1
2	Тема 2. Закономірності розвитку світової філософії і науки в контексті інтелектуального розвитку людства.	2	1
3	Тема 3. Структура наукового знання. Методологічні проблеми галузей наукового знання.	2	1
4	Тема 4. Історичні етапи філософсько наукового пізнання світу. Еволюційна епістемологія: генезис і етапи розвитку.	2	1
5.	Тема 5. Основи методології науково-дослідної діяльності.	2	2
6.	Тема 6. Філософське обґрунтування класичної наукової картини світу. Динаміка породження нового знання	2	1
7.	Тема 7. Філософське осмислення розвитку науки, її світоглядної ролі та впливу на сучасні суспільні процеси. Філософія науки як практична філософія.	2	1
8.	Тема 8. Світоглядні принципи науково-інноваційної діяльності та розв'язання значущих наукових та технологічних проблем з урахуванням економічних, політичних, соціокультурних, екологічних та правових аспектів.	2	2
9.	Тема 9. Проблема цінностей та роль ціннісних орієнтацій у науковому пізнанні. Норми і принципи наукової етики. Етична культура науковця і дотримання принципів академічної доброчесності в науково інноваційній діяльності.	2	1
10.	Тема 10. Філософія й методологія біології, екології та біоетики	2	1
11.	Тема 11. Філософські аспекти дослідження технологічного розвитку людства	2	1
12.	Тема 12. Когнітивна філософія як методологія дослідження пізнавальних процесів.	2	1

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна форма	Кількість годин заочна форма
1	Тема 1. Світогляд. Філософія. Наука. Філософське обґрунтування наукового світогляду.	6	8
2	Тема 2. Закономірності розвитку світової філософії і науки в контексті інтелектуального розвитку людства.	8	7
3	Тема 3. Структура наукового знання. Методологічні проблеми галузей наукового знання.	4	7
4	Тема 4. Історичні етапи філософсько наукового пізнання світу. Еволюційна епістемологія: генезис і етапи розвитку.	8	7
5.	Тема 5. Основи методології науково-дослідної діяльності.	6	7
6.	Тема 6. Філософське обґрунтування класичної наукової картини світу. Динаміка породження нового знання	6	7
7.	Тема 7. Філософське осмислення розвитку науки, її світоглядної ролі та впливу на сучасні суспільні процеси. Філософія науки як практична філософія.	6	7
8.	Тема 8. Світоглядні принципи науково-інноваційної діяльності та розв'язання значущих наукових та технологічних проблем з урахуванням економічних, політичних, соціокультурних, екологічних та правових аспектів.	6	8
9.	Тема 9. Проблема цінностей та роль ціннісних орієнтацій у науковому пізнанні. Норми і принципи наукової етики. Етична культура науковця і дотримання принципів академічної доброчесності в науково інноваційній діяльності.	6	8
10.	Тема 10. Філософія й методологія біології, екології та біоетики	6	8
11.	Тема 11. Філософські аспекти дослідження технологічного розвитку людства	8	6
12.	Тема 12. Когнітивна філософія як методологія дослідження пізнавальних процесів.	6	6

6. Індивідуальні завдання

Орієнтований перелік тем рефератів

1. Міфологія і філософія.
2. Філософія і релігія.
3. Філософія і мистецтво.
4. Проблема методів філософії.
5. Морально-етична проблематика в філософії конфуціанства.
6. Космологія і натурфілософія Стародавньої Греції.
7. Антропологічна проблематика філософії Сократа.
8. Вчення Платона про державу і суспільство.
9. Проблеми логіки і теорії пізнання в філософії Арістотеля.
10. Філософія еллінізму: школи, ідеї, постаті.
11. Філософія Августина Блаженого.
12. Опозиція номіналізму і реалізму в Середньовічній філософії.
13. Фома Аквінський: вчення про людину.

14. Антропоцентризм і гуманізм філософії Відродження.
15. Проблема методів наукового пізнання в філософії Ф. Бекона і Р. Декарта.
16. Аналітична філософія: основні ідеї та проблеми.
17. Т. Гоббс про суспільство і державу.
18. Дж. Локк про суб'єкт пізнання і активність мислення.
19. Монадологія Г.Лейбніца: основні ідеї та принципи.
20. Соціальна філософія французького Просвітництва.
21. Етична теорія І.Канта.
22. Діалектика та філософія історії Г.Гегеля.
23. Й.Фіхте про призначення вченого і людини.
24. Антропологічний принцип філософії Л.Фейербаха.
25. Філософія світової волі (А.Шопенгауер).
26. Філософія нігілізму Ф.Ніцше.
27. Концепція людини С.К'єркегора.
28. Критика інтелекту і раціонального пізнання в філософії А.Бергсона.
29. Прагматизм і проблема істини.
30. Проблема людини в філософії К.Маркса.
31. Матеріалістичне розуміння історії.
32. Діалектика природи в роботах Ф.Енгельса.
33. Проблеми та постаті в філософії життя.
34. Феноменологія Е.Гуссерля.
35. М.Вебер про інтуїтивізм та натуралізм в гуманітарному знанні.
36. Неопозитивізм і постпозитивізм: основні ідеї та принципи.
37. Проблеми методів наукового пізнання в критичному раціоналізмі.
38. Розробка методів пізнання у неокантіанстві.
39. Проблема «розуміння» і герменевтика.
40. Проблема суб'єкта в структурній антропології К.Леві-Строса.

41. Людина і несвідоме в філософії фрейдизму.
42. «Повстання мас» Х.Ортеги-і-Гассета і християнський еволюціонізм П.Тейяра де Шардена.
43. Моністичні і плюралістичні концепції буття.
44. Діалектика як вчення про універсальні зв'язки буття, руху і розвитку.
45. Людина і свобода в філософії екзистенціалізму.
46. Суспільство як система.
47. Проблема тотожності буття і мислення.
48. Пізнання як процес.
49. Проблема істини у філософії.
50. Мова і мислення.
51. Рівні, форми і методи наукового пізнання.
52. Соціальне і гуманітарне пізнання.
53. Формаційний та цивілізаційний підходи до розуміння суспільного розвитку.
54. Суспільство і природа.
55. Проблема взаємозв'язку соціального простору і соціального часу.
56. Особистість і суспільство.
57. Особистість і культура.
58. Особистість і влада.
59. Основні проблеми філософії техніки.
60. Місце техніки в духовній культурі суспільства.
61. Людина в інформаційно-технічному суспільстві.
62. Філософські проблеми сучасної біології.
63. Глобальні виклики сучасності і майбутнє цивілізації.
64. Г.С. Сковорода та його філософія.
65. Творчість- конструктивний принцип пізнання.

66. Синергетика і філософія: проблеми взаємовідношення.
67. Морально-етичні аспекти діяльності вченого.
68. Філософія і наука.
69. Творча суб'єктивність людини в персоналізмі.
70. Духовність і проблема сенсу життя.
71. Філософські концепції культури.
72. Культура і суспільство.
73. Культура і цивілізація.
74. Схід-Захід: цивілізаційні типи.
75. Сучасна комунікативна філософія: основні ідеї, проблеми.

7. Методи навчання

Вивчення курсу включає наступні види учбової роботи: лекції, семінари, консультації, контрольні роботи, реферат, самостійну роботу. Тестові завдання, індивідуальні міні тренінг-курси. В учбовому процесі передбачені активні і інтерактивні форми проведення занять (ділові ігри, аналіз конкретних ситуацій, розгляд кейсів).

8. Методи контролю

Методами контролю знань аспірантів є:

- 1) усні опитування на семінарських заняттях;
- 2) письмові контрольні роботи;
- 3) тестові завдання;
- 4) перевірка самостійної роботи;
- 5) перевірка рефератів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
Сума балів		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно	незараховано
1-34	F		

Список літератури

Основна

1. Бичко А.К., Бичко І.В., Табачковський В.Г. Історія філософії. – К., 2001.
2. Білокобильський О.В. Від науки до міфу. Онтологічні дослідження. – Донецьк: Апекс, 2004.
3. Герасимчук А.А., Тимошенко З.І. Курс лекцій з філософії. Навчальний посібник. – К., 1998.
4. Гусєв В.І. Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст. – К., 1994.
5. Історія філософії: Підручник / Ярошовець В.І., Бичко І.В., Бугров В.А. та ін.; – К., 2002
6. Корсунський В.М. Засади сучасного наукового світогляду. – К., 2002.
7. Крымский С. Философия как путь человечности и надежды. – К.: Курс, 2000.
8. Марчук М.Г. Ціннісні потенції знання. – Чернівці: Рута, 2001.
9. Мудраков В.В., Поліщук О.С. Теоретична філософія: навчальний посібник. – Хмельницький, 2018.
10. Причепій Є.М., Черній А.М., Гвоздецький В.Д., Чекаль Л.А. Філософія: посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2001.
11. Рассел Б. Історія західної філософії. – К., 1995.
12. Сілаєва Т.О. Філософія. Курс лекцій. – Тернопіль, СМП „Астон”. – 2003.
13. Філософія: Курс лекцій / За ред. І.Ф. Надольного. – К.: Вікар, 2000. Частина 1., п. 1.1.
14. Чорний І.П. Філософія як світоглядне знання: методичний посібник. – Чернівці, 2005.
15. Чорний І.П., Рошкулець Р.Г. Філософія. Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2008.
16. Янарас Х. Нерозривна філософія. Нариси вступу до філософії. – К., 2000.

Допоміжна

1. Лук'янець В. Філософія сучасності. Прорив за обрій метафізики тотожності //Гуманітарне знання на порозі ХХІ століття. – К.: Стилос, 2002.
2. Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: онтологія людини. – К., 1995.
3. Попович М.В. Гуманістичні орієнтири науки на порозі ХХІ століття // Вісник НАН України, 2004. – № 1.
4. Сілаєва Т.О. Філософія. Курс лекцій. – Тернопіль, СМП „Астон”. – 2003.
5. Філософія: Світ людини. Курс лекцій: Навчальний посібник / В.Г. Табачковський, М.О. Булатов, Н.В.Хамітов та ін. – К.: Либідь, 2003.